

F.M.
DOSTOIEVSKI
Oameni sărmani

Traducere din limba rusă și note
de Livia Cotorcea

POLIROM
2016

Cît vâ sunt de recunoscătoare pentru plimbarea de ieri în insule, Makar Alexeevici! Ce proaspăt e totul, ce bine e acolo, cîtă verdeață! Iar eu nu mai văzusem de mult verdeața; cînd eram bolnavă, mi se părea că trebuie să mor și că voi muri negreșit; gîndiți-vă ce-am putut simți eu ieri, ce-am trăit! Nu vâ supărați pe mine că ieri am fost atît de tristă; mă simțeam foarte bine și ușoară, dar nu știu de ce în cele mai senine clipe ale mele mă cuprinde tristețea. Și nu luați în seamă că am plîns; singură nu știu de ce tot plîng. Simt totul dureros de acut; impresiile mele sunt bolnăvicioase. Cerul fără nori, palid, apusul de soare, liniștea serii, pe toate acestea – nu știu de ce – eram predispusă să le percep chinuitor, greu, așa că inima s-a revărsat de preaplinul ei și sufletul a fost însetat de lacrimi. Dar de ce vâ scriu eu toate acestea? Totul i se arată inimii mele cu greu, iar să povestesc e și mai greu. Dar poate că dumneavoastră mă veți înțelege. Tristețea mă apasă, dar în același timp îmi vine și să rîd. Ce bun sunteți, Makar Alexeevici! Ieri m-ați privit în ochi ca să citiți în ei ce simt și ați fost încîntat de admirația mea. Un tufiș cît de mic, o alee, un fir de apă, la toate erati atent; stăteați înaintea mea bucuros și priveați în ochii mei de parcă-mi arătați propriile domenii. Iar asta dovedește că aveți o inimă bună,

Makar Alexeevici. Pentru asta vă și iubesc. Rămîneți cu bine. Astăzi sunt bolnavă din nou; ieri m-am udat la picioare, așa că acum bolim amîndoi. Nu mă uitați, treceți mai des pe la mine.

A dumneavoastră,
V.D.

12 iunie

Scumpa mea Varvara Alexeevna!

Am crezut, măicuță, că o să-mi vorbești despre toate cele de ieri în versuri frumoase, dar nu a ieșit decît o pagină simplă. Spun asta pentru că, deși mi-ai scris puțin, doar o foaie de hîrtie, ai făcut-o cu tandrețe și cu o rară frumusețe. Și natura, și diferite tablouri cîmpenești, și tot ce ai spus despre sentimente, într-un cuvînt, toate au fost descrise minunat. Eu însă nu am talent. Chiar de-aș scrie și zece pagini, nu iese nimic, nu descriu nimic. Am încercat. Îmi scrii, draga mea, că sunt un om bun, fără răutate în inimă, incapabil să fac rău aproapelui, un om care înțelege bunătatea lui Dumnezeu revărsată în natură, în sfîrșit, îmi aduci tot felul de laude. Totul este adevărat, măicuță, totul este perfect adevărat; sunt chiar așa cum spui, știu și eu asta; cum citesc ce scrii, fără voie mi se înduioșează inima, dar

apoi îmi vin tot felul de gînduri apăsătoare. Ascultă-mă, măicuță, o să-ți povestesc ceva, draga mea.

O să-ncep cu faptul că aveam doar șaptesprezece ani cînd am început să lucrez și uite acuși se-implinesc treizeci de cînd slujesc. Ei, nimic de zis, am rupt eu destule uniforme; m-am maturizat, am devenit mai deștept, am văzut destui oameni; am trăit, pot spune că am trăit pe lume; într-un rînd, au vrut chiar să mă propună să primesc o medalie. Poate că nu crezi, dar îți spun adevărul adevărat. Dar ce să-i faci, măicuță, s-au găsit atunci oameni răi! Și îți spun, scumpa mea, că deși sunt un om neînsemnat, un om simplu, am o inimă cum nu găsești alta. Și știi, Varenka, ce mi-a făcut omul acela rău? Mi-e și rușine să spun ce-a făcut; te-ntrebi de ce a făcut-o?

Pur și simplu, pentru că eu sunt un om blajin, pentru că sunt prea liniștit și bun la suflet! Nu le semănam, așa că s-au pus pe capul meu. La-nceput mi s-a spus: „dumneavoastră, Makar Alexeevici, una, alta”, apoi au continuat cu „ce să mai discutăm, mai mult ca sigur e vina lui Makar Alexeevici”. Iar acum au constatat că „asta sigur a făcut-o Makar Alexeevici!”. Uite, măicuță, cum s-a ajuns aici; toate se pun în seama lui Makar Alexeevici; n-au știut decît să-l facă pe Makar Alexeevici de pomină în tot departamentul nostru. Și nu s-au mulțumit că m-au făcut de pomină și am ajuns de

ocară, s-au legat și de cizmele, de uniforma, de figura mea; nu le convine nimic, totul trebuie schimbat! Și asta se repetă de mult timp, în fiecare zi lăsată de la Dumnezeu. M-am obișnuit, pentru că eu mă obișnuiesc cu toate, pentru că sunt un om cuminte, pentru că sunt un om neînsemnat; și totuși, de ce toate acestea? I-am făcut eu vreun rău cuiva? I-am luat eu indemnizația cuiva? Am vorbit eu de rău pe cineva în fața superiorilor? Am cerut eu să fiu recompensat? Am calomniat cumva? E un păcat să te și gîndești la asta, măicuță! N-am făcut nimic din toate acestea. Spune și tu, draga mea, sunt eu în stare de intrigi și de orgolii? Atunci, de ce năpastele astea peste mine, Doamne iartă-mă? Doar tu mă vezi a fi un om destoinic, și doar ești cu mult mai bună decît ei toți la un loc, măicuță. Căci care este cea mai mare calitate de cetățean? Într-o discuție particulară, Evstafi Ivanovici mi-a spus zilele acestea că cea mai mare calitate a unui cetățean este să știe să facă bani. Vorbea în glumă (știu că glumea), dar am învățat că nu trebuie să-i fii nimănui povară, iar eu nu sunt povară pentru nimeni! Îmi cîștig singur bucățica mea de pîine; e adevărat, e o bucată de pîine simplă, uneori și veche, dar cîștigată din munca mea, cinstit și ireproșabil. Ce să-i faci! Știu și singur că nu fac mare lucru cu copiatul meu, totuși mă mîndresc cu asta: muncesc, muncesc în sudoarea frunții. Și ce-i cu asta că sunt un copist? Ce, e un păcat să copiezi? „Vezi,

nu e decît un copist!" „E un șoarece de con-
topist care stă și copiază!" Și ce-i necinstit
în asta? Scrisul e clar, frumos, ți-e drag
să-l privești, iar Excelența Sa e mulțumit,
copiez pentru el cele mai importante hirtii.
E drept, n-am stil, știu singur că nu am
blestematul ăsta de stil; de aceea nici n-am
înaintat în slujbă și tot de aceea, draga mea,
îți scriu simplu, fără pretenții, așa cum îmi
dictează inima... Știu și eu bine asta; dar,
dacă toți s-ar apuca să scrie, atunci cine
ar mai copia? Asta-i întrebarea pe care-o
pun și te rog să răspunzi la ea, măicuță.
Acum știu bine că sunt necesar, că e nevoie
de mine și că nu sunt motive să fiu tulburat
de asemenea prostii. Poftim, sunt un șoarece,
dacă tot au găsit ei asemănarea asta! Dar
șoarecele ăsta e necesar, aduce folos; pe
șoarecele acesta se pune bază, șoarecelui
ăstuia i se dă o primă, uite cum e șoarecele
ăsta! Dar destul despre subiectul acesta,
scumpa mea; doar nu despre asta voiam
să vorbesc, dar ce vrei, m-am aprins puțin.
Totuși, e plăcut ca din timp în timp să-ți
dai tu însuți dreptate. Rămii cu bine, draga
mea, puișorul meu, alinarea mea! Am să
trec pe la tine, neapărat voi trece, îți fac o
vizită, sufletelul meu. Să nu te plictisești
pînă atunci. Îți aduc o carte. La revedere,
Varenka.

Din toată inima,
Makar Devuşkin

Dragă domnule Makar Alexeevici!

Vă scriu în pripă, mă grăbesc, trebuie să termin lucrul la timp. Uitați despre ce este vorba: putem face o achiziție convenabilă. Fedora spune că niște cunoscuți de-ai ei vînd multe lucruri, foarte ieftin: o uniformă complet nouă, lenjerie de corp, o jiletcă, o șapcă. Ar fi bine să le cumpărați. Acum nu mai sunteți așa strîmtorat, aveți niște bani, chiar dumneavoastră spuneți că aveți. Ajunge, nu vă mai zgîrciți, vă rog, doar aveți nevoie de toate acestea. Uitați-vă numai în ce lucruri vechi umblați îmbrăcat. E o rușine! Toate sunt peticite. Nu aveți nimic nou; știu eu foarte bine, deși mă încredințați mereu că aveți. Dumnezeu știe cum de vă descurcați cu toate. Ascultați-mă, cumpărați lucrurile acelea, vă rog. Faceți asta pentru mine; dacă mă iubiți, cumpărați-le.

Mi-ați trimis lenjerie în dar; fiți atent, Makar Alexeevici, o să dați faliment. Ce, e de glumă cît ați cheltuit pentru mine – ați dat o groază de bani! Ah, ce vă mai place să aruncați cu banii! Nu aveam nevoie de asta, totul e de prisos; știu, sunt convinsă că mă iubiți, așa că nu trebuie să-mi dovediți asta cu daruri; iar mie mi-e greu să primesc ceva de la dumneavoastră, știu cît vă costă toate. O dată pentru totdeauna – încetați; auziți? Vă rog, vă implor. Îmi cereți